

Oljuvinnu og fiskivinnu kunnu liva lið um lið:

Men neyðugt við teim strangastu umhvørviskrøvum

-Tað má vera tann avgjörda fortreytin fyri eina fiskivinnutjóð, at tað verða sett so strong teknisk krøv til umhvørvið, sum yvirhøvur gjørligt og at einki órudd sleppur at liggja eftir. Tá hetta er uppfyllt eiga fiskivinna og oljuvinna at kunna liva síð um síð.

JAN MÜLLER

Sum partur av fyrireikingunum til 1. útbjóðing til oljuleiting á føroyska landgrunninum hevur Oljumálastýrið skipað fyri fundum í seinastuni saman við umboðum fyri fiskivinnuna, umhvørvisfeløg og eisini aðra vinnu. Á hesum fundum hava umboð fyri vinnu- og áhugafeløg annars havt møguleikan at seta spurningar. Endamálið við hesum kunningarfundum er at kunna fara undir eina nýggja vinnu sum oljuvinnu samtíðis sum aðrar vinnur og áhugamál verða væl kunnað um gongdina og somuleiðis hava møguleika at gera sínar viðmerkingar.

Oljumálastýrið helt kunningarfund fyri fiskivinnuna seinast í september. Umframt umboð fyri fiskivinnufeløg vóru eisini umboð fyri Føroya Umhvørvisverndarfelag og Føroya Fuglafrøðifelag við. Fiskimálastýrið hevði eisini sett ein bolk til at finna út av, hvørji árin oljuvinnan kann fáa á fiskiskapin og á umhvørvið. Í tí bolkinum hava sitið fyri Oljumálastýrið Anni á Hædd og Alex Buvik og fyri fiskivinnu og umhvørvi Jens Helgi Toftum, Jákup Pauli Joensen og Hjalte í Jákupsstovu.

Nú tá útbjóðingarlógin verða lögð fyri tingið skal tað eisini í viðmerkingunum verða greitt frá, hvørjar avleiðingar oljuvirksemið kann hugast at hava fyri fiskiskap og umhvørvi. Eyðun Elttor, landsstýrismaður var við á fundinum á Hafnia. Hann sigur við Sosialin, at her var talan um ein sera positiv fund. Í Oljumálastýrinum leggja tey stóran dent á at tryggja, at fiskivinnufeløg og umhvørvisfelagsskapir hava møguleika at gera teirra sjónarmið galandi í sambandi við komandi útbjóðingina.

-Sum landsstýrismaður í umhvørvismálum haldi eg somuleiðis, at umhvørvið (í breiðari merking) verður betri tryggjað, um fleiri sjónarmið koma til orðanna, áðrenn treytirnar fyri

oljuvirksemið verða endaliga tilevnaðar. Haraftrat er tað av stórum týdningi, at fiskimenn fáa upplýsingar um, hvat oljuvirksemið kann merkja fyri teirra vinnuveg. (Hvørji óki verða boðin út, verður tað loyvt at fiska í hesum okjunum, hvussu leingi varir ein leiting-boring osfr.)

Eyðun Elttor sigur víðari, at ein sjálvandi kann siga, at sjálv útbjóðingin hevur ongi árin á umhvørvið, tí leitingarloyvini standa ikki einsamøll. Tá feløgini við leitingarloyvinum í hondini ætla at fara undir boringar, skulu tey aftur hava borskránnu góðkenda av oljumálastýrinum (trygdarpartin) eins og møgulig borievni (kemikaliur) skulu góðkennast av okkara umhvørvismyndugleikum osfr.

Landsstýrismaður virir á, at eftir lóginu um kolvetnisvirksemi kann eisini verða kravt, at gjörda verða serligar umhvørviskanningar í sambandi við at farið verður undir leitingarboringar ol. so í veurleikanumeru treytirnar, ið settar verða í sambandi við sjálva útbjóðingina, bara tær fyrstu í eini røð. -Tað er samlaða regluverkið, ið skal tryggja, at neyðug fyrvirni verða sýnd umhvørvi og fiskiskapi. Eg ætli mær sum landsstýrismaður í olju- og umhvørvismálum at gera mitt til, at oljuvinna á føroyska landgrunninum ikki gongur út yvir fiskivinnuna ella umhvørvið sigur Eyðun Elttor.

Fer ikki at órogeva nóg

Vit tosaðu eisini við Hjalte í Jákupsstovu, stjóra á Fiskirannsóknarstovuni eftir fundin. Hann sær ikki teir stóru vandarnar fyri fiskivinnuna, nú ein oljuleiting byrjar og virir á, at tað í sjálvari kanningartíðini í fyrstu útbjóðing verður ikki serliga nógv kapping um óki. Tað verða nakrir fáir flótandi boripallar, sum so hava eitt ávíst trygdarokk rúndan um seg. Hesir pallar fara ikki at órogeva fiskiskapin tað nógva sæð út frá teimum okjum man hevur valt út.

-Tað veldst sjálvandi um, á hvussu grunnum vatni teir fara at bora. Basaltið gongur út á 500 metrar, og helst verða tað har frá og út á

djúpri vatn, at tað verður borað. Litil fiskiskapur er ytri enn 500 metrar.

Hvat viðvíkur seismikkunum og hvat hann kann styggja av fiskinum hava vit ikki nóg neyvar upplýsingar, men síðani Vaktar- og Bjargingartenastan fór undir at boða frá yvir telefon hevur hetta hjálpt nóg.

Um fundin annars sigur Hjalte í Jákupsstovu, at har var einki rumbul ella ónøgd og heldur eingir nærgangandi spurningar. Onkur av luttakarunum helt tvørturimóti fyri, at vit øll ynskja at siggja olju, og so mugu vit bara lera at liva við henni, tá hon kemur.

Á fundinumingu umboðni fyri fiskivinnuna ikki heilt neyvt at vita, hvørji óki verða boðin út, men kortini fingur tey so mikið at vita, at tey hava eina hóming av, hvar oljufeløg fara at bora eftir olju frá byrjan.

Teir skipabólkar, sum fiska á okjunum, har tað fer at verða borað, eru garnaskipini eftir svartkalva, djúpvatnstrolararnir og í ein vissan mun partrolararnir og so linuskipini eitt sindur, men tað er ikki nógv virir Hjalte í Jákupsstovu á.

-Hevur tú ein passivan reiðskap, so nýtist hann ikki at setast just har, oljupallarnir fara at seta á. Tað hevur so heldur ikki so nógv upp seg at tóva rúndan um ein slíkan pall. Talan er um ein ring uppá 1000 metrar í diameter. Um vinnan og oljufólk tosa saman so haldi eg ikki, at har verður nakar stórvegis trupulleiki. Tað er

so alt treytað av, at allar umhvørvislógir og eftirlit verða fylgd.

Ikki brúka havið til køst

Her er tað m.a. av alstórum týdningi, at ein nýggj vinna sum oljuvinnan ikki nýtir havið sum køst, nakað sum man tianverri oftani er vitni til frá øðrum skipum. Oljuror og líknandi má alt í land eftir nýtslu og einki má verða slept á botn.

Á fundinum kom fram, hvørji krov eitt nú Heilsufrøðiliga Starvsstovan og Oljumálastýrið fara at arbeiða víðari við umhvørvisspurningunum fram til útbjóðingina.

Hjalte í Jákupsstovu sigur, at tað er greitt, at vit mugu seta so strong krov til útleiðing av dálkandi evnum sum uppá nakran máta gjørligt. -Vit vara ikki bara av umhvørvinum sjálvi. Tað fer víðari. Og sum eitt land, sum livir av umhvørvinum, eiga vit at seta strangastu møguligu krovini til umhvørvið og eisini marknaðarlaga. Loyva vit í eini lógávu viðurskiftum, sum aðrir ikki loyva, so vilja vit heilt vist fáa teir stóru umhvørvisfelagsskapirnar uppá nakkan, og tá virkar tað inn á fiskivinnuna, tí vit sleppa ikki av við okkara vörur.

Stjórin á Fiskirannsóknarstovuni heldur, at tað má vera tann avgjörda fortreyt-

in fyri eina fiskivinnutjóð, at tað verða sett so strong teknisk krov til umhvørvi, sum yvirhøvur gjørligt og at einki órudd sleppur at liggja eftir. Tá hetta er uppfyllt eiga fiskivinna og oljuvinna at kunna liva síð um síð. So koma onnur viðurskifti inn í myndina, sum kunnu vera bæði negativ og positiv. Eitt nú er tað kappingin um arbeiðsplássini.

Hjalte í Jákupsstovu roknar annars við, at Heilsufrøðiliga Starvsstovan og Oljumálastýrið fara at arbeiða víðari við umhvørvisspurningunum fram til útbjóðingina.

Savn til fisk og dýr

GEM-verkætlanin, sum er eitt samstarv millum oljufeløg og føroyskar myndugleikar varð sett á stovn fyri at fáa til vega tað tilfarið, sum er neyðugt fyri, at oljufeløgini kunnu koma við eini skilagóðari risikoanalsu t.v.s. um hvørjar vandar eru við at bora í føroyskum sjógv. Hjalte í Jákupsstovu, sum sjálvur er við í arbeiðinum hjá GEM sigur, at har eru nógur ting komin uppá pláss, men enn manglar nakkað. Og tað er nokk meira okkara eigna skyld.

Tað er serstakliga eitt, sum hann heldur vit eiga at fáa til vega nokk so skjótt, áðrenn vit seta borin í, og tað er at gera eitt savn av fiski

Umboð fyri fiskivinnuna á fundi saman við oljufólkum

Myndir Jens K Vang

og dýrum, sum somu fiskasløg, sum møguliga seinni kunnu verða ávirkað av eini oljuvinnu. -Vit eiga at savna fisk og dýr í dag, sum so verða konserverað til man hevur brúk fyri at koma aftur til teirra seinni og samanbera við fisk og dýr, eftir at ein oljuvinna hevur verið í longri tíð.

So er spurningurin, um hetta er nakað, sum oljuvinnan skal gera. Føroyar ella bæði saman. Sum nú er arbeiðir GEM við umhvørvinum og ikki við livandi fiski. Hjalte í Jákupsstovu, sum sjálvur er við í stýringbólkinum í GEM, sigur, at hetta er nakað, sum roynt verður at taka upp í GEM.

-Vit mugu byggja upp eina vitan í Føroyum umframt at man sjálvandi er noyddur til at hava konsolentar aðrastaðni virir stjórin á Fiskirannsóknarstovuni á.

Frá fundinum á Hafnia millum umboð fyri Oljumálastýrið, fiskivinnuna og umhvørvisfeløg

